

معاون آموزشی وزیر علوم در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

نقش استادان در پذیرش دانشجوی دکتری افزایش می‌یابد

سامانه حرکت می‌کند، اما باز هم نمی‌توان از نقش اساسی استاد در داخل دانشگاه‌ها برای پیشبرد برنامه‌ها غافل شد.

براساس طرح تحول آموزش، دانشگاه‌ها به این مساله توجه می‌کنند که در گام دوم انقلاب، باید به دانشگاهی در تراز انقلاب اسلامی و تمدن‌ساز تبدیل شوند؛ چراکه اصلا هدف بیانیه گام دوم انقلاب به شمار می‌رود. موضوع مهم این است که این طرح باعث می‌شود دانشگاه آینده در ابعاد مختلف اعم از پذیرش دانشجو، ارتقای استاد، برنامه تحصیلی دانشجویان و واحدهای درسی تعیین شده با آنچه امروز شاهدش هستیم، کاملاً متفاوت باشد و علمی که در مراکز آکادمیک آینده خواهیم داشت، بیشتر از امروز نافذ خواهد بود. مولفه دیگری که باید به آن توجه داشت، این که ماموریت دانشگاه‌ها در حوزه فناوری‌های راهبردی و آینده‌ساز خواهد بود و در چنین شرایطی نحوه آموزش هم با آنچه امروز شاهدش هستیم، متفاوت می‌شود. البته کرونا نیز نشان داد که در آینده نحوه آموزش تغییر می‌کند و دانشگاه باید خود را تغییر داده و با نگرش جدیدی به مسائل نگاه کند. یعنی دانشگاه در آینده با جهت‌گیری‌های مناسب می‌تواند در جهت تحقق تمدن نوین اسلام گام بردارد. پایه‌های تحقق گام دوم، پایه‌هایی مبتنی بر علم، بصیرت و حوزه‌های حکمتی است و دانشگاه باید دانشگاه بصیرت‌افزا و حکمت‌بنیان باشد. به‌عبارت دقیق‌تر باید نسل دانشگاه‌های تمدن‌ساز حکمتی را داشته باشیم.

البته این دانشگاه‌ها از همان ابتدا جزء نسل دانشگاه‌های ایرانی-اسلامی بوده‌اند، به‌طوری که حوزه‌ها و مدارس ما در گذشته حکیم تربیت می‌کردند و امروز در غرب هم دانشگاه‌های نسل جدید را دانشگاه‌هایی اعلام کرده‌اند که بر مبنای حکمت است. آیت‌الله جوادی آملی هم عنوان کردند که حکمت نزد ایرانیان است و این مقوله جزء تمدن ما به شمار می‌رود؛ از این رو دانشگاه‌های ما در نسل جدید باید مبتنی بر بصیرت بوده و دانایی محور عمل کنند.

حکمرانی دانشگاه‌های کشور دچار تغییر خواهد شد

با توجه به حرکت به سمت دانشگاه حکمت‌آفرین، در حوزه اجرا چه تغییراتی را در دانشگاه‌ها شاهد خواهیم بود؟
در طرح تحول‌مان در بخش‌های مختلف مربوط به دانشگاه اعم از نظام رتبه‌بندی، جذب استادان، سنجش و پذیرش دانشجو، محتوای درسی و درمجموع در حوزه حکمرانی تحولاتی را خواهیم داشت. آنچه به‌دنبال آن هستیم این که ارتباط بین دانشگاه و صنعت و جامعه باید تغییر کند. قطعاً دانشگاه ما باید دانشگاه باز باشد، البته منظور این نیست که صرفاً دیوارهای آن را برداریم و امروز دیگر همه فرهیختگان ما در مراکز آکادمیک کشور این مهم را می‌دانند و اعلام هم می‌کنند که ارتباط صنعت و جامعه با دانشگاه باید برقرار شود. این مساله هم زمانی محقق می‌شود که علم در دانشگاه‌ها نافذ بوده و بتواند خیر کثیر برساند. درست است که امروز چنین وضعیتی را در دانشگاه‌ها داریم اما باید این مسیر در آینده هم تقویت شده و ادامه یابد.

طرح تحول در همه زیرنظام‌های آموزش عالی اجرایی می‌شود

طرح تحول آموزش در همه زیرنظام‌های آموزش عالی به یکباره اجرا می‌شود؟

در بحث تحول آموزش، برنامه‌های تعیین شده در مراکز دولتی و غیردولتی به مرحله اجرا می‌رسد و ما شاهد بروز دانشگاه‌هایی با تراز انقلاب اسلامی و اهداف تمدن‌سازی خواهیم بود. از سوی دیگر فارغ‌التحصیلانی را خواهیم داشت که بنا به علاقه‌شان شغل مناسبی در جامعه دارند. این که درحال حاضر ۴۶درصد فارغ‌التحصیلان ما بیکار هستند، واقعاً تأسف برانگیز است و باید شاهد این موضوع باشیم که خروجی دانشگاه‌ها در همه ابعاد موثر خواهند بود؛ چراکه تحقق این امر باعث می‌شود مشکل بیکاری فارغ‌التحصیلان هم تا حد زیادی حل شود.

یکی از انتقادات جدی مقام‌معمربهری نقش پررنگ مقالات ISI در ارتقای استادان و بالطبع فضای دانشگاه‌هاست. اجرای طرح تحول چه تغییراتی را در این حوزه رقم می‌زند؟

وقتی ماموریت‌گرایی در دانشگاه‌ها مشخص شود، به‌طور طبیعی مسیر حل بسیاری از مسائل مشخص خواهد شد. یعنی به‌تدریج به‌سمتی حرکت می‌کنیم که مشکلات دانشگاه‌ها کمتر شده و در مقابل بهره‌وری آنها افزایش یابد. البته این به معنی حذف کامل مقالات ISI نیست، اما وقتی روند پژوهش و آموزش در دانشگاه‌ها تغییر کند، طبیعی است که این حوزه هم دستخوش تغییراتی خواهد شد و دیگر شاهد مقالاتی نیستیم که صرفاً بدون نگاه به مشکلات داخل، نگارش شده باشند.

اما امروز انتقاد زیادی به جذب دانشجوی دکتری وارد است، برنامه مشخص طرح تحول آموزش در این زمینه چیست؟
معتقدیم در دانشگاه‌ها استادمحوری مساله مهمی است که باید در این مراکز به شکل کامل دنبال شود؛ چراکه مسلماً شاگردپروری براساس استادمحوری محقق می‌شود. یعنی اگر می‌خواهیم شاگردپروری را محقق کنیم باید در پذیرش دانشجو نقش استادان پررنگ‌تر شود، البته امروز هم همین وضعیت را شاهد هستیم اما نیازمندیم نقش اعضای هیات‌علمی در پذیرش دانشجویان بیش از پیش شود.

پرونده آمایش آموزش عالی

در حیطه اجرا تا ۳ سال آینده بسته می‌شود

دانشگاه‌های کشور تا چه میزان در تدوین طرح تحول سهیم بوده‌اند؟
قطعاً این طرح را در اختیار دانشگاه‌ها می‌گذاریم تا آنها نیز برش تحولی خود را براساس اسناد بالادستی‌ای چون آمایش آموزش عالی، آمایش سرزمینی، پتانسیل‌هایی که در اختیار دارند و ارتباطات استانی‌شان تدوین کرده و در اختیار ما بگذارند و بعد از تطبیق آنها، همین برش را به‌عنوان ماموریت دانشگاه‌ها در نظر می‌گیریم. به‌عبارت دیگر براساس طرح تحول آموزشی بنا داریم ماموریت‌های هر دانشگاه را مشخص کنیم و بعد از آن ارزیابی‌ها نیز براساس ماموریت هر دانشگاه دنبال می‌شود. نکته دیگر درباره این سند آن است که ۳ بازه زمانی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت برای آن تعیین کرده‌ایم که در بلندمدت اهداف تعیین شده در سند آمایش آموزش عالی هم محقق خواهد شد. یعنی طی ۲ تا ۳ سال آینده نه‌تنها بحث ماموریت‌گرایی دانشگاه‌ها به‌صورت کامل اجرایی می‌شود، بلکه دیگر بندهای مربوط به این سند را هم اجرایی می‌کنیم و از این طریق پرونده سند آمایش آموزش عالی در حیطه اجرا بسته می‌شود.

آموزش و پژوهش دانشگاه‌ها در سند تحول کنار هم دیده شده است

یکی از انتقادات به حیطه فعالیت‌های فناورانه دانشگاه‌ها این است که خروجی آنها چندان برای جامعه کاربردی ندارد، با توجه به طرح تحول آموزشی چه تغییراتی در این حوزه شکل می‌گیرد؟

در طرح تحول تأکید ویژه‌ای بر حوزه فناوری و پژوهش شده، به‌طوری که آموزش هم باید به این دو مقوله توجه داشته باشد. در مقابل پژوهش هم باید

این نگاه را به آموزش داشته باشد؛ چراکه این حوزه‌ها به یکدیگر متصل هستند و تنها از طریق نزدیک کردن این حوزه‌ها به یکدیگر می‌توانیم شاهد خروجی‌های بهتر و باکیفیت‌تری از دانشگاه‌ها نسبت به آنچه امروز داریم، باشیم. مساله دیگر این است که باید نیازهای جامعه از سوی دانشگاه دیده شود و در همین زمینه نیز سامانه نان را راه‌اندازی کردیم که نیازهای کشور را هدف‌گذاری کرده است. قطعاً آموزش و پژوهش هم براساس همین

همه زیرنظام‌های آموزشی در کشور رفته‌ایم و از این‌رو چالش‌های موجود در مجموعه وزارت بهداشت، وزارت علوم، دانشگاه آزاد اسلامی و حوزه‌های علمیه بررسی و احصا شده و برای حل مشکلات موجود نیز راهکارهایی را در نظر گرفته‌ایم. همین مهم باعث شد طرح تحول بخش معاونت آموزش را داشته باشیم که براساس آن کارها را دنبال کنیم. مولفه مهمی که باید درباره تحول در حوزه آموزشی به آن توجه داشت، این است که براساس بررسی‌های صورت‌گرفته حدود ۷۰ تا ۷۵درصد تحقق تحول در همه حوزه‌ها از حوزه آموزش نشأت می‌گیرد. به‌طور مثال در طرح تحول دولت، بحث اشتغال‌پذیری مطرح و عنوان می‌شود که کشور در این حوزه باید روند صعودی را طی کند، قطعاً برای تحقق این مساله باید به همان حوزه آموزش توجه شود و در همین راستا نیاز است سیستم فعلی آموزشی کشور را اصلاح کرد و بدون توجه به این مقوله نمی‌توان ایجاد تحول در دیگر بخش‌ها را انتظار داشت.

تغییر در نظام آموزشی فعلی کشور نیازمند چه مولفه‌هایی است؟

تحقق این مساله نیازمند آن است که در گام اول واحدها و سرفصل‌های درسی امروز را در رشته‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی تغییر دهیم. همچنین باید حکمرانی بین دانشگاه‌ها معمولی با دانشگاه‌های فنی‌وحرفه‌ای و علمی- کاربردی را برقرار کنیم، تا از این طریق بحث مهارتی را که یکی از نیازهای امروز فارغ‌التحصیلان برای ورود به بازار کار است، تأمین کرده باشیم. البته همه این مباحث را در همان طرح تحول آموزش وزارت علوم گنجانده‌ایم و براساس همین طرح نیز عملیاتی خواهیم کرد و این‌طور نیست که بگوییم تازه قصد داریم در این زمینه‌ها ورود داشته باشیم. در این حوزه برنامه‌های اجرایی را استخراج کرده‌ایم که حیطه‌های مختلف مربوط به فعالیت‌های بخش‌های مختلف دانشگاه را شامل می‌شود. به‌طور مثال نظام سنجش و پذیرش کشور باید نظام تحولی را طی کند که براساس آن، دانش‌آموز این اختیار را داشته باشد و بتواند قبل از ورود به محیط‌های آکادمیک این مهم را برای خود مشخص کند که می‌خواهد وارد صنعت شود یا اینکه قرار است به‌عنوان عضو هیات‌علمی یا پژوهشگر مشغول فعالیت شود، حتماً تصمیم نهایی دانش‌آموز برای آینده شغلی‌اش می‌تواند تحصیلش در مقطع دانشگاه را هم تحت‌تأثیر قرار دهد؛ چراکه از این طریق دروسی که باید در دوره کارشناسی بگذرانند، بسیار متفاوت خواهد بود. این‌طور نیست که فارغ از هدف دانشجو، دروس مشترک به آنها آموزش داده شود، درحالی که امروز چنین مساله‌ای در دانشگاه‌های ما وجود دارد.

دانشگاه‌ها برای جذب دانشجویان تحصیلات تکمیلی استاده‌محور خواهند شد

در صحبت‌هایتان به تغییر سنجش و پذیرش دانشجو اشاره کردید،

زهرار مضانی
خبرنگار گروه دانشگاه

نیاز به تحول در نظام آموزش عالی با توجه به مشکلات موجود در دانشگاه‌ها و اثرگذاری غیرقابل‌قبول آنها در رفع چالش‌های صنعتی و اجتماعی باعث شده در یک دهه اخیر چند سند بالادستی با هدف رفع چالش‌های این حوزه تدوین شود که ازجمله آن می‌توان به سند آمایش آموزش عالی، نقشه جامع علمی کشور، و سند دانشگاه اسلامی اشاره کرد. اسنادی که متأسفانه در حیطه اجرا آن‌طور که انتظار می‌رفت، پیش نرفته و نتوانستند تغییرات مدنظر را در حوزه کلان آموزش عالی ایجاد کنند. وضعیت آموزش عالی و چالش‌های موجود در دیگر حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی باعث شد دولت سیزدهم با تأخیر، اما برنامه راهبردی‌ای را تعیین و رونمایی کند. سندی که از آن به‌عنوان سند تحول دولت مردمی نام برده می‌شود و ویرایش اول آن را هم در اسفندماه سال گذشته انجام داده و از آن رونمایی شد. این سند بنا دارد در ۳۷ موضوع مختلف اقدامات تحولی را براساس جدول زمان‌بندی‌شده دنبال کند که آموزش عالی یکی از همین حوزه‌ها به شمار می‌رود.

سند تحول دولت درباره آموزش عالی چه می‌گوید؟

براساس آنچه در سند تحول دولت آمده و طبق گفته قاسم عموآبادینی، معاون آموزشی وزیر علوم بخش‌های مربوط به مراکز آکادمیک سند به دانشگاه‌های مختلف هم ابلاغ شده، ارتقای توانمندی دانشگاه در شناسایی و حل مسائل راهبردی، ارتقای مسئولیت‌پذیری ملی و اشتغال‌پذیری دانشجویان، بهبود میزان کارآمدی نظام سیاستگذاری و برنامه‌ریزی کلان و نظارت راهبردی نهاد آموزش عالی به‌عنوان نشانگرهای وضعیت مطلوب تعیین شده‌اند که برای رسیدن به آنها ۵ چرخش تحول‌آفرین در نظر گرفته شده است. به‌عبارت دیگر متولیان حوزه آموزش عالی باید این بخش از کشور را از آموزش متمرکز بر توسعه کمی، تقاضای اجتماعی و فردمحور رها کرده و به سمت تربیت متمرکز بر توسعه کیفی، ظرفیت اشتغال‌پذیری، تخصص‌گرا و اخلاق‌مدار سوق دهند. همچنین دانشگاه‌ها باید از پژوهشی که صرفاً معطوف به ارتقای جایگاه علمی بین‌المللی بوده، به سمت پژوهش نیازمحور و اولویت‌محور حرکت کنند. یکی دیگر از کاربیزه‌های تعیین‌شده این است که کشور از الگوی دانشگاه‌محور به الگوی جامعه‌محور تبدیل شود و اداره دانشگاه‌ها نیز از سلطه دولت تا حد زیادی خارج شده و به خوداتکایی دانشگاه‌ها و تنوع ماموریت‌ها در این مراکز برسد. حرکت به‌سمت دیپلماسی علمی‌وفناوری هوشمند هم یکی دیگر از چرخش‌های تحول‌آفرین است. نکته جالب توجه درباره سند تحول این است که ناکارآمدی در نظام حکمرانی و اداره دانشگاه، پاسخگوی ناکافی دانشگاه به نیازها و مسائل جامعه، توسعه‌نیافتگی نظام فرهنگی و اجتماعی دانشگاه و ضعف همکاری‌های علمی‌وفناوری بین‌المللی به‌عنوان چالش‌های حوزه علم و آموزش عالی معرفی شده است. در شماره امروز «فرهیختگان»، سراغ قاسم عموآبادینی، معاون آموزشی وزیر علوم رفیق‌تاز را برنامه‌های عملیاتی این وزارتخانه در راستای تحقق سند تحول دولت در حیطه آموزش سوال کنیم. به گفته او قرار است به‌زودی دانشگاه‌های مهم کشور ماموریت‌گرا شده و حتی آیین‌نامه‌های ارتقا، سنجش و پذیرش دانشجو، سرفصل دروس و... نیز دستخوش تغییرات عمده‌ای شوند. اقداماتی که قطعاً درصورت تحقق، گام مهمی در راستای ایجاد تغییر در نظام آموزش عالی کشور به شمار می‌رود. متن کامل این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

۱۱۱

تحقق تحول در حوزه‌های مختلف وابسته به آموزش است

سند تحول دولت سیزدهم در حوزه آموزش عالی قرار است چه تغییراتی در حوزه آموزش کشور ایجاد کند؟

درحال‌حاضر سند تحول دولت به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شده است. در وهله اول برای پاسخگویی به این سوال باید بگوییم که تمام ابعاد مختلف مرتبط به حوزه آموزش را در این سند استخراج کرده و اسنادبالادستی را هم با آن تطبیق داده‌ایم تا مشکلی در راستای موازی‌کاری با اسناد بالادستی نداشته باشیم. طبیعی است که برای احصای چالش‌ها سراغ

۵ تیرماه، آخرین مهلت ثبت‌نام و انتخاب‌رشته کاردانی به کارشناسی ناپیوسته

مروتی، سرپرست معاونت امور آزمون‌های سازمان سنجش آموزش کشور گفت: «ثبت‌نام و شرکت در پذیرش مقطع کاردانی به کارشناسی ناپیوسته سال ۱۴۰۱ از ۲۹ خرداد آغاز شده و روز پنج‌م تیر ماه پایان می‌یابد.»
او تأکید کرد: «دفترچه راهنمای ثبت‌نام و انتخاب‌رشته، هم‌زمان با شروع ثبت‌نام از طریق درگاه اطلاع‌رسانی سازمان سنجش به‌نشانی www.sanjesh.org منتشر شد و داوطلبان با مطالعه دقیق دفترچه راهنما و درصورت دارا بودن شرایط و ضوابط لازم می‌توانند در سایت سازمان سنجش آموزش کشور اقدام به ثبت‌نام کنند.»
مروتی یادآور شد: «آزمون کاردانی به کارشناسی ناپیوسته سال ۱۴۰۱ (برای آن دسته از مجموعه‌های ثبت‌نامی که پذیرش آنها با آزمون است) روز جمعه چهارم شهریور برگزار می‌شود و داوطلبان لزوم آن را از سه‌شنبه اول شهریور با مراجعه به درگاه اطلاع‌رسانی این سازمان نسبت به چاپ کارت و راهنمای شرکت در آزمون اقدام کنند.»

پارک‌های علم وفناوری سلامت از حق واگذاری زمین وسندبرخوردار شدند

محمدرضا منظم، رئیس دفتر توسعه فناوری سلامت وزارت بهداشت گفت: «در قانون جهش تولید دانش بنیان موارد مطلوبی برای فعالیت شرکت‌های دانش بنیان و واحدهای فناور مستقر در پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد حوزه سلامت در نظر گرفته شده است.»
وی افزود: «بررسی هر یک از این مواد قانونی مانند واگذاری زمین، ملک و ساختمان، اعتبار مالیاتی، تعیین مرجع حل اختلاف تخصصی، شرایط ترک تشریفات مناقصه، اعتباربخشی به ضمانت‌نامه صندوق‌های پژوهش و فناوری و... می‌تواند گروه‌ای از مسائلی فعالان این حوزه را درجهت پیشبرد اهداف سال «تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین» رفع کند.»
منظم به بررسی مواد قانونی که بیشترین تأثیرگذاری را بر فعالیت شرکت‌های دانش بنیان و واحدهای فناور حوزه سلامت در پی دارد، اشاره کرد و گفت: «بند «ج» این ماده حق واگذاری زمین را برای پارک‌های علم و فناوری در نظر گرفته است. به موجب این بند سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است برای ساختمان‌هایی که توسط بخش خصوصی و تعاونی در اراضی پارک علم و فناوری احداث می‌شود سند مالکیت اعیانی صادر کند.»

شورای عالی انقلاب فرهنگی درحال بازطراحی سهمیه‌های ورود به دانشگاه است

محمدحسین ساعی، عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی درخصوص تحقق عدالت آموزشی در مصوبه جدید سنجش و پذیرش دانشجویان اظهار داشت: «عدالت آموزشی یک مقوله درمؤلفه‌ای پیچیده است که حل آن به تنهایی در یک مصوبه امکان‌پذیر نیست. چیزی که در مصوبه کنکور اتفاق افتاد شاید کمتر از ۱۰ درصد باعث ایجاد عدالت آموزشی شود.»
وی افزود: «البته وقتی مصوبه‌ای در کشور به تصویب می‌رسد، باید مبادی مختلف خود را با آن تطبیق دهند تا بتوانند عدالت را از آن مسیر دنبال کنند. در این میان، مولفه‌های قدرت و ثروت امور خود را پیش می‌برند.» ساعی ادامه داد: «چیزی که به آن اطمینان داریم این است که عدالت آموزشی در اجرای کنکور به شیوه فعلی ایجاد نمی‌شود و به نظر هم نمی‌آید که بدتر از این شود.»
عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی گفت: «اگر معدل ملاک قرار گیرد این امکان وجود دارد که بازسازی به نفع عدالت آموزشی باشد، هم‌اکنون شورای عالی انقلاب فرهنگی درحال بازطراحی سهمیه‌های ورود به دانشگاه است.»